

Mál nr. 313/2022

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Nafn vátryggingartaka ábyrgðartryggingar (X)

Skaðabótaábyrgð. Vinnuslys.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 20. ágúst 2024, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 29. ágúst 2024.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 3. september 2024.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M slasaðist við störf sín í þágu X þann 11. janúar 2022. Hafði M fengið það verkefni að flytja krana. Með honum var samstarfsfélagi hans A og verkstjórinn B. Þegar búið var að flytja krananna þurfti að taka fætuna undan krananum út. Kraninn hvíldi á timburstaurum en á einum stað sat hann aðeins undir legunni þannig að einn kranafötur fór ekki út. Gripið var til þess ráðs að nota drullutjakk, strekkjara og strappa til að ná kranafætinum út, án árangurs. Mótmælti M ítrekað ferlinu við framkvæmd verksins og lagði til aðra aðferð. Á það var ekki fallist af hálfu verkstjóra sem gaf M og samstarfsmanni hans þau fyrirmæli að nota meitil til þess að þvinga fótinn á krananum niður. Mótmælti M þessu við dræmar undirtektir og taldi M sig ekki geta gert annað en að framkvæma verkið eins og fyrirskipað var af verkstjóra enda var hann þá nýr í starfi. Lítið rými var fyrir starfsmenn að athafna sig og þar af leiðandi þurfti M að halda í meitilinn meðan samstarfsmaður hans sló á hann með slaghamri. Við eitt höggið skaust meitillinn í munn M og leitaði hann í kjölfar á bráðamóttöku Landspítala. Var hann óvinnufær í um viku eftir slysið. Vegna slyssins gerði M kröfu um bætur úr ábyrgðartryggingu X hjá V. Þeirri kröfu var hafnað af hálfu V með bréfi dags. 19. október 2023.

M telur að X beri ábyrgð á tjóni hans á grundvelli sakarreglunnar og reglunnar um vinnuveitendaábyrgð. Fyrst og fremst byggir M á því að sú verkstjórn sem M fékk frá verkstjóra sínum á slysdegi, hafi verið ófullnægjandi með öllu og í ósamræmi við ákvæði laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum. Vísar M til nánar tilgreindra ákvæða laganna máli sínu til stuðnings. Bendir M á að hann hafi aðeins unnið hjá X í um það bil viku þegar slysið átti sér stað og taldi sér ekki stætt á því að hafna því að vinna umrætt verk með þeim hætti sem fyrirskipað var. Í öðru lagi byggir M á því að X hafi ekki uppfyllt lögbundna tilkynningarskyldu sína samkvæmt 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980, sbr. einnig 34. gr. reglugerðar nr. 920/2006. Slysið hafi ekki verið tilkynnt til Vinnueftirlitsins og samkvæmt dómaframkvæmd Hæstaréttar og almennum reglum skaðabótaréttar hafi það veruleg áhrif á sönnunarmat hvort sá sem tilkynningarskyldur er samkvæmt lögum, í þessu tilviki X, sinnir þeirri skyldu sinni. Hefur það verið túlkað með þeim hætti að það sé vinnuveitanda að bera hallan af því að málsatviks séu ekki nægilega upplýst vegna þess að rannsókn hafi ekki farið fram. Bendir M einnig á að hann fékk enga kennslu eða þjálfun áður en verkið var framkvæmt. Þar að auki var honum ekki kynnt áhættumat, hvorki fyrir þetta verk né önnur. Telur M samkvæmt framangreindu að tjón hans megi rekja til ófullnægjandi verkstjórnar og aðstæðna á vinnustað, sem voru ekki í samræmi við þær kröfur sem gerðar eru í lögum um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum nr. 46/1980 og reglugerð nr. 581/1995 um húsnæði vinnustaða.

V hafnar bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X og telur að slysið verði ekki rakið til saknæmrar og ólögðætrar háttsemi X, starfsmanna hans eða annarra atvika sem hann beri skaðabótaábyrgð á. Mótmæltir V lýsingu M á málsatvikum. Það liggja þó fyrir að slysið atvikaðist með þeim hætti að meitillinn sem M hélt á, hrökk úr hönd hans þegar slegið var á hann og hafnaði í andliti M. Vísar V til þess að X mótmæli harðlega þeirri lýsingu M að verkstjóri hafi verið á staðnum og gefið starfsmönnum ströng fyrirmæli um að framkvæma verkið með ákveðnum hætti, þvert á tillögur starfsmannanna sjálfra. Samkvæmt lýsingu X voru engar tillögur orðaðar af verkstjóra um hvernig verkið væri unnið, en M og samstarfsmaður hans ákváðu sjálfir hvernig verkið skyldi framkvæmt. Þá var verkstjóri ekki staddur við kranann, hvorki fyrir verkið né eftir verkið, enda um einfalt verk að ræða sem kallar ekki á sérstaka verkstjórn eða leiðbeiningar. Hafi M á grundvelli reynslu sinnar ekki þurft neinar sérstakar leiðbeiningar um hvernig verkið skyldi framkvæmt. Veki það furðu að M hafi

tekið þátt í verkinu við þessar aðstæður, ef hann taldi að um sérstaklega hættulegt verklag væri að ræða, sem hann myndi aldrei sjálfur viðhafa. Þá var engin þörf á að gera sérstakt áhættumat fyrir verkið, enda verði ekki gerð áhættumat fyrir þau verk þar sem menn eru vanir að meðhöndla handverkfæri með fullkomlega eðlilegum hætti. Að mati V er því ekkert sem bendi til þess að brotið hafi verið gegn ákvæðum laga nr. 46/1980 eða að aðstæðum eða verkstjórn hafi verið ábótavant. Hér sé því einfaldlega um óhappatilvik að ræða, sem engum verði um kennt, enda engin saknæm og ólögmæt háttsemi sem leiddi til tjóns M. Varðandi skort á tilkynningu til Vinnueftirlitsins þá nái viðsnúin sönnunarbyrði eingöngu til þeirra þátta sem hefði verið hægt að upplýsa betur um, ef vinnueftirlitið hefði komið á staðinn og rannsakað aðstæður. Möguleg rannsókn vinnueftirlitsins hefði litlu bætt við lýsingu á málsatvikum þ.e. að M hafi slasast þegar meitill sem hann hélt á, krökk úr hönd hans og hafnaði í andliti hans. Viðsnúin sönnunarbyrði snýr því ekki til allra staðhæfinga málskotsaðila um aðstæður á vinnustaðnum, umhverfi og aðstæður, þ.e. ef þær staðhæfingar eru ekki studdar gögnum.

Í viðbótarathugasemddum M er vakin athygli á að X hafi ekki hafnað því að umræddur verkstjóri sé bróðir eiganda X og samstarfsmaður M þennan dag sé jafnframt frændi bræðranna, sem kann að hafa áhrif á þann framburð sem X býður upp á. Hvort sem M taldi sig þurfa leiðbeiningar eða ekki sé staðreyndin sú að honum voru gefnar leiðbeiningar, af verkstjóra verksins, sem hann taldi sér skylt að fylgja.

Álit.

Ágreiningur er uppi um það hvort sýnt sé fram á að líkamstjón M sé hægt að rekja til atvika eða aðstæðna sem X beri skaðabótaábyrgð á. Í 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum segir að atvinnurekandi skuli án ástæðulausrar tafar tilkynna til Vinnueftirlitsins öll slys þar sem starfsmaður deyr eða verður óvinnufær í einn eða fleiri daga, auk þess dags sem slysið varð. Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum var M frá vinnu í um eina viku eftir slysið þ.e. frá 11 – 18. janúar 2022. Þannig er ljóst að X bar að tilkynna slysið til Vinnueftirlits ríkisins án ástæðulausrar tafar. Það var ekki gert og samkvæmt tölvupósti frá Vinnueftirlitinu dags. 15. júlí 2022 hafði slysið ekki verið tilkynnt til Vinnueftirlitsins og voru tildrög slyssins því ekki rannsökuð af eftirlitinu. Með vísan 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 og í ljósi dómafordæma er litið svo á að atvinnurekandi sem ekki hefur tilkynnt slys samkvæmt ákvæðinu skuli bera hallann af sönnunarskorti um málsatvik að því leyti sem þau eru óljós og aðila greinir á um þau. Í máli því sem hér um ræðir greinir aðila á um það í fyrsta lagi hvort verkstjóri hafi verið á vettvangi slyssins og í öðru lagi hvort það hafi verið umræddur verkstjóri sem gaf M og vinnufélaga hans fyrirmæli um hvernig vinna ætti verkið þ.e. að þeir ættu að nota slaghamar og meitil til þess að losa fót kranans í stað þess að lyfta honum upp. Telja verður að rannsókn Vinnueftirlitsins hefði varpað ljósi á vinnuaðstæður á vettvangi og þá einnig hvort það verklag sem viðhaft var umrætt sinn hafi verið forsvaranlegt með tilliti til öryggis starfsmanna. Verður að leggja það sem haft er eftir M til grundvallar um málsatvik vegna vanrækslu X á tilkynningu til eftirlitsins. Er þá einnig horft til þess að starfsmaður X undirritar tilkynningu um slys til Sjúkratrygginga Íslands þann 14. júní 2022 þar sem finna má eftirfarandi lýsingu á tildrögum og orsök slyssins: „Slysið átti sér stað þegar verið var að taka út löpp á byggingarkrana sem stóð á sér. Til þess að reyna að þvinga löppina niður ákvað verkstjórinn ásamt öðrum starfsmanni að nota hamar og meitil til þess að þvinga fótinn niður. Við höggið skaust meitillinn í andlitið á umþjóðanda okkar.“ Samkvæmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað og hollustuhætti á vinnustöðum hvílir sú skylda á atvinnurekanda að tryggja að gætt sé fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta á vinnustað. Verður X að bera hallan af sönnunarskorti um hvort þessa hafi verið gætt í aðdraganda slyssins. Verður þannig talið að slysið megi rekja til atvika sem X ber skaðabótaábyrgð á. Ekki er sýnt fram á að M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi í skilningi 23. gr. a skaðabotalaga nr. 50/1993.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 1 október 2024.

rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir